

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația:
Oradea,
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare la 1 și la 15 a fiecărui luni.

Abonament:
Exemplarul 5 Lei.
Pe un an 200 Lei.

PARTEA OFICIALĂ

◉ ◉ ◉

VALERIU TRAIAN FRENȚIU

DIN MILA BUNULUI DUMNEZEU ȘI GRAȚIA SFÂNTULUI SCAUN APOSTOLIC AL ROMEI.
EPISCOP ROMÂN UNIT DE ORADEA-MARE, ASISTENT AL TRONULUI PONTIFICIU, DOCTOR
IN SFÂNTA TEOLOGIE ETC.

Cititorilor dar și binecuvântare dela Domnul,

Mărire intru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pământ pace, între oameni bunăvoire.

(Luc.: c. 2. v. 14).

Iubiților Frați și Fii,

Astăzi și nouă ne zice îngerul: „nu vă temeți, căci iată vestesc vouă bucurie mare, care va fi la tot poporul: s'a născut vouă astăzi Mântuitor, carele este Hristos Domnul, în cetatea lui David și acest semn va fi vouă: afla-veți un prunc înfășat, culcat în iesle“ (Luc. 2, 10 - 12).

Să dăm ascultare acestei chemări, Iubiților, și să grăbim cu sufletul în Viflaim spre a-l afla pe Mântuitorul nostru. Să nu se zică cândva și despre noi, „In lume era, și lumea prin-trânsul s'a făcut, și lumea pe el nu l'a cunoscut. Intru ale sale a venit și ai săi pe dânsul nu l'au primit“. (Ioan 1, 10—11).

Ce priveliște ni se înfățișează acolo ochilor noștri! Dumnezeu ziditorul lumii și creatorul nostru, ca un prunc drăguț înfășat e culcat în iesle. În jurul său vedem pe Preacurata Vergură Maria cu Sfântul Iosif, adorând pe Isus și slujindu-i ziua și noaptea. Apoi între cei dintâi vedem pe Păstorii cari au avut fericirea să fie vestiți de îngeri despre nașterea Lui, și după ce i-s'au închinat Lui s'au re'tors la slujba lor; „mărind și lăudând pe Dumnezeu de toate cele ce auzise și văzuse, precum se zisese lor“ (Luca 2, 20).

După ei sosesc cei trei magi dela răsărit conduși de o stea „și întrând în casă au aflat pruncul cu Maria, mama lui, și căzând s'au

închinat Lui, și deschizând vistierile sale, au adus lui daruri: aur și tămâie și smirnă, și luând știre în vis să nu se întorcă la Irod, pe altă cale s'au dus în țara sa“ (Mat. 2, 11—12).

Cine s'ar putea uita la acest prunc fără să-l iubească, care din dragoste față de noi s'a scoborât din ceriu pre pământ ca să ne înalțe pre noi la ceriu. Care a luat trup omnesc ca să-și poată arăta dragostea față de noi și să poată suferi pentru noi batjocuri, scuipături, sbiciuiri, palme, încununare cu spini și în urmă moartea de pe cruce, ca să ne mântuiască de pedeapsa de veci. „Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca să-și pună cineva sufletul său pentru prietini săi“ (Ioan 15, 13)

Micul Isus, plin de dragoste, ne chiamă și pe noi la sine și dorește ca cât mai mulți să părăsim lumea și urmând pilda Preacuratei Vergure Maria și a Sfântului Iosif să ne petrecem viața numai în slujba Lui ca Preoți, Călugări și Călugărițe să urmăm sfaturile evangeliice să nu mai slujim lumii ci numai singur lui Isus.

Preacurata Fecioară Maria și Sf. Iosif au urmat sfaturile evangeliice și au păstrat verguria până la sfârșitul vieții, au trăit în sărăcie câștigându-și pâinea de toate zilele prin muncă, deși se trăgeau din viță împărătească. Au fost ascultători, când îngerul i-a poruncit st. lui Iosif să fugă în Egipt împreună cu Maria ascultă orbiș și nu mai întreabă pentru ce și pe cât timp să plece, ci pleacă îndată și încă noaptea ca să împlinească repede porunca. Ascultă cu în-

credere și sufletul lor nu să umple de frică că oare cum va fi în străinătate, nici de durere sau părere de rău că pre neașteptate trebuie să se despartă de casa lor, de prietini și cunoscuți, fiindcă îl iubesc pe Isus și Isus e cu ei.

Dar spre aceasta trebuie să avem o chemare deosebită, și ca să ne învrednicim pentru această chemare trebuie să ne rugăm mult și să cerem dela bunul Dumnezeu că dacă nu ne învrednicește pe noi de aceasta chemare să se milostivească și să împărtășească de aceasta chemare pre unul sau doi din familia noastră.

Ce fericită e familia care are pe unul sau mai mulți dintre membrii ei, cari s'au jertfit cu totul în slujba lui Isus! Dar nu sunt toți chemați. Și așa cei ce nu au chemarea aceasta specială, sunt datori să urmeze pilda păstorilor și a celor trei crai. Având aceștia credința vie în suflet au fost vestiți dintre cei dintâi despre nașterea lui Isus și chemați să i-se închine Lui. Ei alergară cu degrabă deși era încă noapte și-i aduc daruri, iar după ce și-au făcut datorința față de Isus, și i-s'au închinat Lui, se reîntorc la munca lor de toate zilele „mărind și laudând pe Dumnezeu de toate cele ce au auzit și văzuse, precum se zisese lor“ (Luca 2, 20).

Și noi, lubiților, trebuie să păstrăm vie în sufletele noastre credința și să o împreunăm cu fapte bune. Hristos e în mijlocul nostru până la sfârșitul veacului. În fiecare zi când se face Sf. Liturgie să naște și pătimește din nou pentru noi, să alergăm așadară lăsând toate și lăpădând dela noi toată grija cea lumească; ca să putem asculta Sf. Liturgie și cuvântul Domnului cântând: „mărire lui Dumnezeu întru cele de sus și pre pământ pace între oameni bunăvoire“ (Luca 2, 14).

Să ne împlinim toate datorințele de creștini și să ținem toate poruncile așa cum sunt prescrise și să jertfim cât mai mult pentru mărirea lui Dumnezeu, pentru s. biserică și pentru deaproapele nostru lipsit, aducându-ne aminte că tot ce avem din mila bunului Dumnezeu avem. Și dacă nu vom avea darul lui Dumnezeu toată truda noastră va fi zadarnică.

Să ne apropiem, lubiților, în sufletul nostru de ieslea din Vilaim și închinându-ne să promitem micului Isus că de azi încolo întotdeauna îi vom respăli dragostea cu dragoste adevărată și ne vom împlini toate datorințele de creștini, cum se cuvine, ținând toate poruncile în întregime și întotdeauna până la sfârșitul vieții noastre și nu numai acelea cari ne plac și când ne place. Și atunci nașterea lui Cristos ne va fi de folos.

Darul Domnului Isus Hristos și iubirea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Spiritului Sfânt să fie cu voi cu toți.

Dat în Oradea, în reședința noastră Episcopescă în Dumineca înaintea nașterii lui Hristos în anul Domnului 1927 al Episcopatului Nostru al XIV-lea.

Episcop VALERIU TRAIAN m. p.

Nr. 2790/1927.

Proiectul de lege al beuturilor spirtuoase.

În urma adresei înaltului Minister al Cultelor cu Nr. 51725/1927, comunicăm mai jos adresa Ministerului de Finanțe cu Nr. 594917/1927 dimpreună cu un extras din „Proiectul de lege al beuturilor spirtuoase“ depus în parlament, și lăsând deodată Ven. Cler Diecezan ca să explice credincincioșilor noștri principiile fundamentale ale acestui proiect și să-l lumineze asupra efectelor binefăcătoare urmărite de el.

Copie de pe adresa Ministerului de Finanțe. Direcțiunea Generală a contribuțiunilor, No. 294417 din 14 Noembrie 1927, înregistrată la Ministerul Cultelor și Artelor sub No. 51725/927.

Domnule Ministru,

Este îndeobște cunoscut că datorită legiuirilor din ultimul timp, reforma agrară și altele, starea materială a păturei țărănești, ca și a lucrătorilor meseriași, s'a îmbunătățit mult.

Cu cât însă disponibilitățile acestor masse sporesc, cu atât grija ca folosirea lor să fie îndrumată pe calea propășirii trebuie să fie mai mare.

Și cum la noi, aceste pături din lipsa — datorită vitregiei vremurilor — a unei pregătiri culturale mai înaintate ar putea cu înlesnire aluneca pe căi greșite, ca de pildă aceea a folosirii fără măsură a băuturilor alcoolice, cauza de slăbire și fizică și morală, e vădit că înlăturarea unei atari puțințe, e o chestiune națională.

În acest scop Ministerul Finanțelor încă din 1925, a întocmit un proiect de lege, care a și fost depus pe biurourile Corpurilor legiuitoare; se impune dar ca dispozițiunile fundamentale ale acestui proiect să fie înlămurate masselor populare interesate direct spre a cunoaște scopul și urmările binefăcătoare ale acestei legiuiri.

Pentru aceasta facem un stăruitor apel la sprijinul tuturor acelorora, care prin rolul lor, fie de răspânditori ai culturii, fie ca felul ocupației îi pune îndeaproape legătura cu massete populației, să facă cunoscut și să lămurască bunele urmări ale noului regim al băuturilor alcoolice, înlăturând astfel piedecile ce unii — nădăjduim puțini la număr — călăuziți de interese individuale, ar pune în calea realizării lui.

Pilda dată în Senat de capii bisericii dominante, ne face să credem că vom avea concursul acestui întreg cler, cum și al tuturor celorlalte culturi, care de asemeni în nenumărate rânduri, au dat dovadă că sunt pătrunse de spiritul de apărare al populației, contra roadelor nefaste ale consumului alcoolului.

Nu ne indoim dar că toate aceste elemente de seamă, înțelegând marele interes național și moral, ori de câteori vor avea prilejul, vor da sprijinul în luminarea masselor asupra măsurilor prevăzute în proiectul în cauza, cum și asupra efectelor binefăcătoare urmărite de el.

Totodată se alătură un extras al punctelor principale pre-

văzute în proiectul de lege în chestiune, pentru a servi la edificarea celor ce ar dori să cunoască principiile pe bază în aşezarea noului regim al alcoolului.

Ministru (ss)
Vintilă Brătianu.

Director General (ss)
C. Simionescu.

Pentru conformitate,
D. Mihailescu.

EXTRAS

din

proiectul de lege al băuturilor spirtoase depus
în Parlament în Mai 1925.

Proiectul de lege al băuturilor spirtoase, depus de birourile corpurilor legiuitoare încă din luna Mai 1925, a fost elaborat în urma unor amănunţite studii şi a consultărilor reprezentanţilor autorizaţi din toate clasele sociale.

În întocmirea acestui proiect, s'a urmărit pe cât posibil realizarea ţelului social ce actualmente preocupă multe ţări, înfrânarea alcoolismului care a luat proporţii îngrijitoare, şi deci asigurarea pentru viitor a bunei stări fizice, morale şi materiale a maselor populare.

În vederea acestui scop s'au prevăzut în proiect, atât la capitolul „producţiunea” cât şi la capitolul „debitarea”, dispoziţiunile principale arătate mai jos:

I. Producţiunea.

În acest capitol, pentru a se ajunge la înfrânarea alcoolismului, s'au prevăzut măsuri, prin cari se finde la micşorarea din ce în ce a producţiei alcoolului în general, iar a spiritului industrial până la complectă lui suprimare ca băutură şi anume:

1. Restrângerea fabricaţiunei prin limitarea consumul global şi contingentarea lui între fabrici;

2. Readucerea consumului global din 3 în 5 ani, în aşa mod încât după 12 ani să fie suprimat complect consumul, alcoolului industrial;

3. Interzicerea de a se mai înfiinţa noul fabrici de spirt şi de a se pune în funcţiune altele decât cele existente actualmente;

4. Pentruca prin suprimarea consumaţiei alcoolului industrial să nu se mărească producţia altor alcooluri tari din fructe şi derivatele lor, dar totdeodată ţinând seamă de rolul economic ce îl are în marea masă a populaţiei dela satele cultura pomilor şi a viei, proiectul a prevăzut favorizarea fabricaţiunei rachiuirilor din acest fel de produse, la distilării mai sistematice, aparţinând cooperativelor de producători.

Şi pentru a nu aduce în producţia acestei culturi perturbări dăunătoare, proiectul urmăreşte ideia industrializării treptate a fructelor.

În acest scop prevede încurajarea înfiinţării fabricelor de conserve, — compoluri şi magiunuri, — cum şi uscătorii prevăzând şi creiarea unui fond pentru a ajuta industrializarea fructelor, format din cota de 5 la sută din venitul dat de băuturile spirtoase.

Şi astfel treptat să se înlocuiască un produs — alcoolul vătămător — cu un altul alimentar şi deci de mare folos.

5. Urmărind cât mai de aproape realizarea igienei sociale, proiectul prevede ca atât rachiuirile industriale cât şi cele naturale din fructe, să nu se poată pune în consumaţie ca băutură de o tărie mai mare de 25 grade, ca astfel să nu fie aşa de vătămătoare sănătăţii.

6. În fine proiectul prevede ca vânzarea spiritului industrial, să se facă numai prin depozitele judeţene ce se vor înfiinţa de un sindicat al fabricelor de spirt, şi de unde se va pune în consumaţie, sub controlul statutului de rachiuiri de maximum 25 grade tărie.

II. „Debitarea.”

Dispoziţiile prevăzute în capitolul producţiei, cari au de scop înfrânarea alcoolismului, ar rămâne o literă moartă, dacă nu s'ar fi prevăzut în capitolul debitării, dispoziţiuni, cari împreună să desăvârşească realizarea acestui ţel.

În acest scop s'au prevăzut următoarele dispoziţiuni :

1. În comunele rurale se menţine monopolul actual al cârciumilor de către comune, prin licitaţie publică, preferându-se societăţile de cumpătare, căminurile culturale, casele de sfat, casele naţionale şi societăţile cooperative autorizate.

Aceste debite se repartizează pe sate, ca elemente constitutive ale comunei, limitându-se un debit la o mie locuitori şi preferându-se localurile unde consumaţia băuturii este ca accesoriu, de exemplu ospătăriile, hotelurile, hanurile, magazinele cu tot felul de mărfuri.

La oraş se menţine acelaşi principiu, adică un debit la o mie locuitori, preferându-se localurile unde vânzarea băuturilor este accesorie, precum şi localurile de vânzare unde consumaţia nu se face pe loc, ci în afară de local, adică la domiciliu.

De altfel proiectul a ţinut seamă de situaţia de fapt şi nu caută a ajunge la ţelul fixat decât treptat.

3. Consumatorii cari vor fi dovediţi în stare de beţie vor fi pedepsiţi pe cale administrativă, cât şi de către comitetele de temperanţă.

În vederea aceasta se înfiinţează în fiecare comună urbană şi rurală, un comitet de temperanţă pentru aplicarea acestor dispoziţiuni şi care împreună cu autorităţile, va veghea la respectarea orelor de închiderea localurilor, a sărbătorilor, şi osebit va avea şi o activitate de ridicare culturală, dând astfel o îndrumare mai sănătoasă localurilor de întâlnire şi distracţie pentru marile masse. Aceste comitete sunt subordonate în fiecare judeţ unui comitet judeţean, şi acestea comitetului central din Bucureşti.

În rezumat proiectul de lege are la bază următoarele principii:

a) Stabileşte un program pentru stingerea în 12 ani a spiritului din bucate pentru băutură, adică suprimarea răului acolo unde el este mai vătămător ;

b) Reglementarea fabricării alcoolurilor din fructe căutând să se obţină un produs mai puţin vătămător, iar de alta îndrumarea spre o folosire mai bună şi anume pentru alimentarea prin industrializarea lor,

c) Se limitează băuturile spirtoase de consumat la maximum de tărie de 25 grade.

d) Se înfiinţează la sate organe de supraveghere care să aibă grija stăvilirii răului de azi.

Oradea, 13 Decembrie 1927.

Nr. 2921/1927.

Concurs la postul de contabil diecezan

Pentru complenirea postului de contabil diecezan, prin aceasta publicăm concurs cu termenul de 1 Ianuarie 1928.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt salarul de bază de 1150 Lei şi accesoriile reglementate din partea Statului.

Cererile se vor prezenta acestui Ordinariat până la termenul de mai sus.

Oradea, Şed Cons. din 8 Decembrie 1927.

No. 2985/1927.

Imprimate pentru oficiile parohiale.

Pentru ca de o parte preoții noștri datele statistice și diferitele arătări prescrise de Sinodul diecezan din anul 1926 să le poată prezenta pe termenul stabilit, iar de altă parte, ca la toate oficiile parohiale să se folosească imprimatele de aceleași modele, am aflat de bine, ca pentru oficiile parohiale să tipărim imprimatele de mai jos, distribuirea cărora am încredințat-o Seminarului Teologic. Deci lăsăm oficiilor parohiale, ca de urgență să comunice Seminarului Teologic că de cari și de câte imprimate are trebuință trimitând deodată și costul acelor.

Decomandată sunt următoarele imprimate:

- 1) Matricula botezașilor, coala Lei 2'50
- 2) Matricula cununașilor, coala Lei 2'50
- 3) Matricul morșilor, coala Lei 3'50
- 4) Protocol de acte (exhibitor), coala . . . Lei 2'—
- 5) Arătare despre funcțiunile sacre Lei 1'—
- 6) Date statistice și celea trei adnexe, bucata Lei 1'—
- 7) Extrase din matriculele botezașilor, cununașilor și morșilor, bucata Lei 1'—

Observăm că pentru copiile matriculelor, cari sunt a se prezenta în fiecare an pentru archiva diecezană, se vor folosi exclusiv numai coalele de matricule de sub Nr. 1—3 de mai sus, ca apoi acele copii matriculare an de an să le putem compacta și astfel mai bine păstra.

Oradea, la 15 Decembrie 1927.

Nr. 2971/1927.

Indulgințe plenare.

Servindu-Ne de facultățile speciale concese Nouă de S. Scaun Apostolic, am aflat de bine, ca în cursul anului 1928 să împărtășim Clerului și credincioșilor Diecezei Noastre Binecuvântarea Apostolică împreună cu indulgințe plenare la următoarele patru sărbători:

- 1) Anul nou (1 Ianuarie);
- 2) Pogorîrea Spiritului Sfânt (Rusalii);
- 3) Nașterea Preacuratei Vergure Maria (8 Septembrie);
- 4) Sfântul Nicolae Pătronul Diecezei (6 Decembrie).

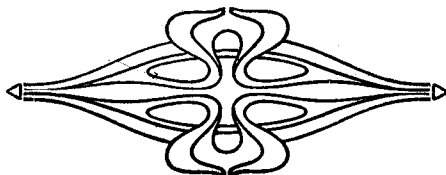
Frățiile Voastre la fiecare ocaziune de cu vreme veți aduce aceasta la cunoștința credincioșilor, pe care îi veți și pregăti pentru dobândirea indulgințelor plenare, cari se pot câștiga în următoarele condițiuni:

- 1) Mărturisire și cuminecare;
- 2) Intențiunea și dorința de a primi indulgințe plenare:

3) Recitarea de câte cinci ori a rugăciunilor „Tatăl nostru...“ „Născătoare de Dzeu...“ și „Mărire Tatălui...“, la intențiune Preafericitului Părinte.

Recitarea rugăciunilor se va face în comun la sfârșitul Sfintei Liturghii.

Oradea, 15 Decembrie 1927.

PARTEA NEOFICIALĂ.

...Și pe pământ pace...

Pacea este visul fericirii, care a mângâiat sufletul zbuciumat al omenirii, începând din cele mai îndepărtate vremi și până în zilele noastre. Toate credințele popoarelor sunt străbătute de nădejdea biruinței binelui asupra răului, când, în locul certurilor și luptelor distrugătoare de progres spre mai bine, va stăpâni pe pământ pacea prin buna înțelegere.

Acest ideal al păcii universale se sălășlui în sufletele mari și dornice de mai bine și a frământat mințile gânditorilor din toate vremile. Sunt cari dau cinstea întâiului „pacifist” lui Aristophanes, care în comedile sale a luptat pentru înlăturarea războiului. Dar ironia lui Aristophanes își îndrepta săgețile împotriva războaielor fratricide dintre Athena și Sparta. Mai mult drept ar avea la acest titlu Pericle, marele bărbat de stat athenian, care încheie cu Sparta o convenție pe baza căreia în curs de 30 de ani toate neînțelegerile între cele două state să se aplaneze nu prin război, ci prin arbitraj. După cum ne spune Plutarch, Pericle ar fi propus tuturor statelor grecești din Europa și Asia convocarea unui congres, în care să se discute diferite chestiuni cari interesau acele state și în special: **libertatea mării**. Pretutindenea, unde popoarele au ajuns la un grad mai înalt de cultură spirituală aflăm străduințe de aceste pentru pace. Dar obstacolul cel mai puternic de care s'au lovit a fost mândria deșartă a unor popoare cari se credeau pe sine a fi popor ales, socotind barbare pe toate celelalte popoare. Lumina adusă în lume de cel ce s'a născut în peștera din Viflaim, a făcut să clatine acest obstacol, căci sufletul omenirii începu a se încălzi de idealul celei mai desăvârșite religii și care a fost fixat deja în simbolică cântare a corului îngeresc dela nașterea întemeietorului ei divin: „mărire întru cele de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire”. Pacea și bunăvoirea între oameni a propovăduit-o Blândul Nazarenean cu cuvântul și cu fapta, arătând că baza păcii pe pământ este iubirea aproapelui din care izvorește apoi între oameni bunăvoire.

Principiile etice creștine au dat impuls ideii de pacificare universală. Mîntea omenească se străduiește să afle modul de realizare al acestui mare ideal. Așa se născu ideia republicii universale din evul mediu. Acest mare imperiu, care să asigure pacea popoarelor, s'ar fi putut asemăna cu cel roman în care aproape două veacuri a stăpânit „pax Romana” peste întreg jurul Mediteranei. Pentru astfel

de imperiu se însuflețeau: Carol cel Mare și Otto III, dar fără succes. Un clasic reprezentant al acestei idei fu Dante în a sa „Monarchia”, dor prea târziu, căci un astfel de imperiu se dovedi cu nepuțință în urma diferențierii prea mare a popoarelor vechiului imperiu roman. Idealul păcii perpetue însă nu s'a înfrânt de greutățile ce întâmpina și mîntea omenească concepu planul republicii federative a tuturor statelor din Europa. Proiectele de pacificarea lumii — aproape toate mai mult teoretice decât practice — urmară lanț. Așa să amintim numai unele, cel al abatelui Ch. I. de St. Pierre; E. Kant; Saint Simon; apoi moșiunile propuse în parlamentele diferitelor țări pentru instituirea unui tribunal de arbitraj între popoare. Mișcarea se dezvoltă apoi în congrese și conferințe interparlamentare. Așa primul congres pacifist se ținu în 1846 la Bruxelles; prima conferință interparlamentară se ținu în 1889 la Paris întrunind 99 reprezentanți, iar în 1890 se ținu a doua la Londra la care au luat parte 116 reprezentanți.

Pe lângă aceste se înfiripară unele asociațiuni pacifiste. Așa „Asociațiunea americană de pace”; „Convențiunea amicilor păcii în Londra”; „Societatea franceză a amicilor păcii în Paris”; iar în 1870 „Liga internațională a păcii și a libertății” la Geneva, care prin curtea internațională de arbitraj a reușit să aplaneze multe conflicte internaționale. La 1891 se înființă la Berna „Biroul permanent de pace”. După războiul mondial în 1919 se creiă o asociație internațională de pace numită: „Societatea Națiunilor”.

Toate aceste asociații s'au străduit și se străduesc să aducă pe pământ pace. Dar cu toate aceste nori grei, cari amenință cu nouă mijloace de distrugere, întunecă orizontul din toate părțile și pacea nu îndrăznește să se sălășluiască între noi. Motivul că nu-și găsește teren prielnic, lipsește dintre oameni „bunavoire”, iubirea aproapelui, care este baza și cheazășia păcii pe pământ. Nu urmele distrugătoare de vieți omenești alungă pacea de pe pământ, ci ura și dușmănia încuibată în sufletul popoarelor. Aceasta trebuie alungată din inimi și apoi desarmarea materială urmează dela sine. Ura și dușmănia vor căuta întotdeauna arme de răzbunare, pe când iubirea aproapelui va căuta bunăînțelegere. Să alungăm ura și dușmănia și am adus pe pământ pacea. Aceasta o vom putea face însă, numai cu ajutorul aceluia la Nașterea căruia corul îngeresc a cântat: „mărire întru cele de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire”. — nif. —

Religia o necesitate științifică.

Intotdeauna religia a fost bârfită de răuvoitori, oameni fără scrupule, cari în felul acesta voiau să-și arate superioritatea, sau disprețul. Din celea mai vechi timpuri oameni preținși de știință au încercat să dovedească prin sofisme, că religia nu este în drept de a exista. În vremurile noastre însă, mai mult ca oricând, este la modă să se afirme în lung și lat, cu glas tare și gesturi largi, că: știința modernă, naturalistă, exclude religia.

Urmările triste ale acestei mentalități le observăm cu toții: o dezastruoasă decadere a moravurilor în mase și o lipsă totală a cunoștințelor religioase la intelectuali.

Propovăduitorii acestei confesiuni moderne pe lângă că nu știu ce este religia nu sunt nici oameni de știință. — Omul de știință are simțul responsabilității, el diferențiază între prezentarea unui rezultat de laborator, de care se vor servi colegii lui pentru a duce mai înainte știința, și între enunțarea ideilor a căror resunet în mase trebuie din nainte precumpănit.

Religia s'a dovedit de singurul factor în stare să închege și să cimenteze formațiuni de stat durabile. Iată pentru ce este de datoria noastră a tuturor de a reacționa ca să scape lumea și în special neamul nostru de un dezastru inevitabil.

Știința caută să explice diferitele fenomene, făcându-le accesibile înțelegerii omenești și să realizeze mijloacele necesare unei bunăstări progresive.

Religia, bazându-se pe credință în supranatural, dezvoltă o viață sufletească pe care clădește apoi morala maselor.

Să analizăm puțin acești patru factori cardinali ai religiei din punct de vedere științific.

Credința înseamnă a deduce din anumite efecte, simptome, cauza lor invizibilă, imperceptibilă.

Iată câteva exemple din cari reese consacrarea științifică a credinței. De un deceniu aproape mă ocup cu razele Roentgen, cari sunt invizibile. Cine a văzut radiografia oaselor, bălăile inimii la ecran, poate nega oare existența lor fiindcă nu le vedem? De ce să judecăm față de D-zeu altfel? Dar noi nici nu știm exact ce sunt razele Roentgen când le definim: ondolațiuni ale eterului. Ce este acum eterul? Ceva ce nu este materie, dar umple toate spațiile intermateriale. Deci știința ne conduce dincolo de materie.

Va zice cineva, că descoperirea razelor Roentgen este abia de 30 ani și cu timpul știința va face deplină lumină. Dar iată electricitatea se cunoaște din celea mai vechi timpuri. Azi nici nu ne putem închipui lumea fără lumina becurilor electrice, fără turbinele hidraulice, motoare, tramvaie, automobile etc. Și totuși nimeni nu știe exact ce este electricitatea.

O vedem în motorul ce merge, în tramvaiul ce fuge, în firul incandescent ce luminează și nu-i putem nega existența pe motivul că nu o putem înțelege. Și ce simplu și la îndemâna oricui este fenomenul, trecând o bară de ebonit cu o haină. Totuși trecură mii de ani fără a putea pătrunde acest mister. Electricitatea invizibilă și imperceptibilă a creat toată viața secolului nostru, pentru ce am distrage noi religia clădită pe existența lui D-zeu, numai fiindcă este invizibil și imperceptibil?

În rezumat deci vedem că credința constituie un sistem în general adoptat în știință, numindu-se teorie, ipoteză. Din cele expuse mai reese că știința este limitată în explicarea fenomenelor, ultima definiție conținând și ea un termen necunoscut cum ar fi de ex. eterul.

După cele mai noi teorii nu există decât energie și materia nu este decât exprimarea energiei. Câtă asemănare cu vorbele Scripturii: Putere este D-zeu și lumea ni-l arată pe Dânsul!

Dar câte din fenomenele biologice nu rămân inexplicabile în concepția materialistă! Un exemplu: Doi pretini intimi s'au despărțit definitiv după terminarea studiilor. După mai mulți ani unul întâlnește într-o societate un tânăr care seamănă până în ultimul gest cu prietenul său de pe vremuri. Interesându-se află că este fiul prietenului său și că copilul nici nu și-a cunoscut tatăl mort de curând. O singură celulă germinatoare transmite deci gestul din tată în fiu.

Dar psihologia câte exemple ne dă pentru a dovedi limitarea științei! Cu ce drept ne îndoiim de atâtea afirmații controlate istoricește a tradiției religioase?

Oare dacă fenomenele electro-magnetice impun recunoașterea energiei electrice, apoi armonia universului se face numai așa de voia întâmplării, lără să ne de-a nimic de gândit?

Mozart la vârsta de 9 ani cânta perfect la pian celea mai grele bucăți clasice și după auz recunoștea compozitorul. Oare, Domnilor profesori-pedagogi, sunteți perfect satisfăcuți cu vorba: geniu, când zi cu zi atâtea ex. asemănătoare se părăndă în fața Dvs? Măestrii ai gândirii, nu credeți că s'ar impune o altă concluzie decât aceea: să scoatem religia din școală, scăpând astfel știința pură de aceasta degradătoare tovarășie? Celea ce urmează cred că vor scoate în desjuns în relief importanța caracterului individual pentru a merita o scurtă meditare din partea celor cari sunt responsabili de spiritul în care cresc generațiile viitoare.

Să presupunem însă că nu există nimic afară de materie, deci omul nu este compus decât din corp, că am fi deci cu toții niște cadavre vii. Privind în

jurul nostru vom vedea urmările acestei mentalități. Nu există suflet, deci nu interesează decât trupul. Viața se isprăvește la mormânt, să trăim deci cât mai intens. Iată acestea sunt devizele nenorocitului nostru prezent. Urmările... iată câteva:

Muncitoarea care câștigă 1500 Lei lunar va umbla în pantofi cu 1000—1200 Lei perechea și restul vesmintelor va urma în concordanță armonioasă. De abia i-i mai rămân 300—400 Lei lunar pentru mâncare. Inzadar s'ar mări salariile, nu ajută, căci pretențiile de lux cresc la pătrat. Funcționara cu 2000—2500 Lei lunar ca să aibă și ea o blană ca lumea se va îndatora pe un an întreg înainte cu rate lunare de 800—1000 Lei. Ca să i-i iasă socoteala se vor îngrămădi câte 3—4 într'o cămărușă. Și vă mai mirați dacă hrana insuficientă și locuințele neigienice aduc atâta tuberculoză?! Se cer medicilor măsuri igienice, se așteaptă dela ei salvarea prin descrierea simptoamelor cari ajută recunoașterea maladiei. Dar boala trebuie curată la primul început. Bolile sociale sunt numai manifestările spiritului social îmbolnăvit de moarte deja. Aici am ajuns prin cultura redeşlăptoare a masei propovăduită prin filmele cinematografice, senzaționale și numai pentru adulți și literatura modernă.

Odată sălăsluit primul început al boalei fie trupești fie sufletești, începe cercul vicios. Rezistența corpului scade, puterea și dorul de muncă dispăre și finalul tragic se sfârșește în mocirla imoralității.

Lipsa simțului religios duce la totala pervertire a ordinii de viață. Materialismul distrugând viața sufletească pe ruinele ei face să crească lipsa de bun simț, nebunia luxului, dorința de îmbogățire rapidă, cinismul nerușinării sfidătoare și obraznice. Sâmburele atâtor tragedii se găsește în faptul că este așa de ușor să cheltuești banii câștigați ușor, dar așa de greu să te adaptezi pe urmă când se impune restrângerea cheltuielilor. Iată ce zdruncină nervii omului „modern“, care nici când nu are timp și distruge organismul care nu poate rezista vitezei crescând. Omul a devenit un sărman instrument purtat de viață la înălțimile fantastice ale aeroplanelor, în viteză nebună a automobilelor și rămas uluit de rapiditatea cu care pânza cinematografică rulează prezentul continentelor diferite și trecutul atâtor milenii. Atunci când prin radio se răspândește într'o clipă cuvântul pe toată suprafața pământului, vocea sufletului nu se mai aude de zgomotul infernal al jazz-bandului. Nu obseri cum în aceasta evoluție gigantică a tehnicii dispăre, se macină, se deformează ființa ta, omule? Ne-am pierdut par'că orientarea, nu suntem stăpâni pe noi înșine, am devenit niște asistenți inconștienți...

La fel ca individul va fi și societatea. O avem în fața noastră, poftim, priviți-o.

La o petrecere femei de modești funcționari

îmbrăcate în costume de 6—8—10 mii Lei pentru o seară.

Întâi apare una, celealalte o invidează unele fiindcă face furoare în lume, altele „neghioabe cinstite“ se retrag rușinate, că în aceasta societate „de elită“ nu au ce căuta, — dar toate cu dorul de revanșă în suflet. Ajunse acasă câte căsnicii nu ajung nenorocite, câți capi de familie nu lunecă pe panta necinstei. Ori dacă bărbatul „nătâng“ nu găsește „noi isvoare“ de câștig, se îngrijește soția de resurse, a căror preț îl cunoaștem cu toții. Și așa întrecerea în lux i-și întinde irezistibil — mai repede ca fama lui Virgil — aripile demoralizatoare.

Într'un colț de sală vei vedea adunându-se să sărbătorească împreună bucuria omului ce trece, — funcționari, cărora le este incredințată siguranța statului, sau sunt meniți să asigure un viitor mai bun acestui neam obedit — jucând cărți cu diferențe de zeci de mii.

Dimineața, cel fără noroc, se scoală cu o datorie de câteva zeci de mii Lei, — credeți că va mai sta la îndoială asupra ofertei, care i-i cere trădarea statului, sau înșelarea propriului său neam? Nu, că doară este vorba să-și salveze onoarea. Indiferent de unde și cum câștigă banii, dar să fie în 24 oare — așa scrie la cod, regula civilizației.

Și așa statul pierde milioane, pentruca unii să câștige zeci de mii. Rezultatul bugetele deficitare, sărăcia crescândă a celor rămași cinstiți, rezistența cărora să tocește mereu în fața familiei ce strigă de foame și tremură de frig. Iată cum imoralitatea destramă statul și duce la peire neamul!

Pentru acea a făcut știința așa de imense progrese în ultimele decenii, ca să ne arunce în față umbra hidoasă a celui mai grozav războiu.

Aeroplanele — fala tehnicii — în căduri de sute vor bombarda orașele de nu va rămâne piatră pe piatră. Gaze asfixiante — rezultatul alor lungi cercetări de laborator — vor distruge orice viață pe întregi ținuturi, spre cinstea chimiei moderne. Și așa mai departe. Iată calea pe care știința vrea să dovedească mai mult decât afirma Darwin, fiindcă omul prin cruzimea sa ajunge nu egal, ci inferior chiar animalelor?

Cine se mai miră dacă într'o asemenea atmosferă după detronarea Atotputernicului, a dispărut și noțiunea deapropelui!?

Mulți cred că știința va crea prin internaționalism pacea generală și eternă. Ce este naționalismul? Expresiunea firească a omului compus din corp cu tendințele și dorințele lui. Noțiunea naționalismului este deci legată insolubilă de însași existența omului, ca ființă viețuitoare. Cei cari pretind că omul nu este altceva decât o vietate mai superioară nu se pot opune naționalismului. Ar fi și în zadar de altfel, căci legea firii are ultimul cuvânt. Interna-

ționalismul este deci un non senz, a-l afirma este același lucru ca a-i declara cu domiciliul pe vagabonzii străzilor, locuitorii între două rânduri de case. Se schimbă fundamental lucrările dacă admitem teza religiei, că anume corpul stă în serviciul sufletului pe acest teren, prin supranaționalism se poate realiza pacea multă dorită. Atunci copiii vor face ceace exprimă atât de simplu catechismul „să înveți a cunoaște pe D-zeu și să-i servești lui“, și nu î-și vor pierde vremea cu studiul limbilor (vezi legea Apponyi), căci pentru fericirea eternă nu se recere să fii poliglot.

Capitalismul sugrumător este expresiunea crasă a celui mai feroce egoism. Masele inconștiente î-și cheltuiesc ultimul ban pentru luxul și plăcerile lor, î-și istovesc sănătatea cu singura țintă de a câștiga cât mai mult, dar exploataorii fără milă acaparează sistematic totul. Lumea se împarte în două tabere: tiranii și robii banului. Iată cum cei cari neagă existența lui D-zeu, expresiunea iubirii și a dreptății, î-și ridică ei însuși idolul modern: aurul fără milă, fără suflet. Tu ești deci cauza frământărilor continue, a revoluțiilor fără sfârșit, omule rămas fără D-zeu, degradat în idolatria banului, gata să premărești și pe tâlhari chiar, dacă au bani, dar î-i desconsideri pe cei cinstiți rămași săraci. Priviți împrejur și vă convingeți.

Ce maiestoase sunt în simplitatea lor criteriile după cari Cristos fixează valoarea omului! Urându-le unde am fi deja!!..

Însă nu numai că religia reprezintă suprema știință de viață, dar mergând mai departe, dacă admitem, că adevărata valoare a științei residă în binele la care dă naștere — atunci putem zice, că fără religie este stearpă știința.

Stânca tarpeiană a Grecilor avea o valoare științifică, anume: tindea la purificarea rasei.

Războaiele vechi, abia izbucnite, se ivea o epidemie, care făcea imposibilă continuarea luptei și distrugând pe cei mai pușini rezistenți, deci de o valoare biologică redusă, aveau drept efect o imobilare a generațiilor descendente. Azi știința medicală face imposibilă ravagiile epidemiilor așa încât măcelul neturburat poate continua la infinit. Rănile împușcate prin asepsia modernă se vindecă în câteva zile, deci floarea rasei — contingentele de combatanți, sunt retrimiși încontinuu pe fronturi până când se distrug cu toții. În acelaș timp î-i susține în sanatorii, prelungind viața isvoarelor de infecție, un vecinic pericol pentru cei din prejur, și transmite drept procreatori generațiilor viitoare pe toți degenerații. Deci prin progresele medicinei războiul, care în trecut ca o palidă recompensă pentru ororile sale, inviorea rassa, azi este cel mai grozav mijloc de degenerare. Mai vreți vre-o dovadă, că într'o lume păcătoasă știința chiar devine dușman al omului?

Înainte cu câțiva ani am avut un pacient, care a fost tratat de o mulțime de boli, operat de câteva

ori fără să se vindece. Nici după un examen minuțios nu am putut constata nici o modificare organică. Întrebându-l mai deaproape am aflat că un dezichilibru sufletesc zbuciuma un organism complect sănătos de altfel. L-am recomandat atunci să citească Scriptura. A rămas tot așa de mirat, ca D-ta iubite cititor. Nu înțelegea ce rost are Scriptura. L-am răspuns atunci: încearcă, persistă și vei afla. Și azi omul citește cu multă plăcere Scriptura, când î-l întâlnesc mă privește cu o adâncă recunoștință în ochi, nu se mai simte bolnav și zice că a aflat, că Scriptura este suprema știință a vieții. — Câți bolnavi sufletește nu răfăcesc printre noi!?

Am crezut de bine să le scriu de ziua Nașterii Domnului toate acestea, cari în rezumat pledează pentru următoarele concluzii: Știința nu contrazice, ci, din contră, susține religia. Știința se mărginește la explicarea fenomenelor existente și transformarea materiilor date; aceasta explicare este însă limitată, întotdeauna rămâne un necunoscut dincolo de materie, precum mărginite sunt și posibilitățile de transformare. Numai religia este accesibilă tuturor straturilor sociale, numai prin dânsa pot fi înțelese marile probleme de toți, la oricât de diferit grad de cultură s'ar găsi, și numai concepția religioasă poate duce la mulțumirea sufletelor și împăcarea omenirii. Știința va rămâne întotdeauna apanajul indiscutabil al pușinilor aleși. Știința ajunsă la cea mai perfectă puritate chiar, nu ne poate feri de mari greșeli, așa încât numai religia poate servi de normă de viață. Numai într'o lume morală știința poate servi cu adevărat binele omenirii. Numai prin morală se poate crea mediul necesar, ca statele să poată înflori și neamurile progresa.

Prin credință ne-au păstrat strămoșii patrimoniul de cari ne bucurăm azi cu toții. Religia a contribuit în cel mai mare grad ca să ia ființă această țară și este absolut sigur, că numai prin ea se poate menține. Sunt convins că o simțim cu toții aceasta. Cuvine-se deci ca să contribuim fiecare după putere, ca lumea să vadă realizat pe toate terenurile sufletul ce domnește în inimile țărănilor noștri când se închină cu smerenie în fața vechilor icoane de lemn din micile biserici cari să pierd printre vârfulile munților. Generații tinere de intelectuali, nu auziți oare în șoapta apelor ce plutesc dinspre munți: Faceți-o aceasta țară să fie așa cum au visat-o strămoșii voștri închinători la altare și cum o doresc părinții voștri cari rugă ridică cătră Domnul, ca să vă ferească pașii de rătăcire și să vă mântuiască sufletul de pierzanie? Atunci veți putea zice: par'că am ajuns și noi la ieslea din Vitloim în ziua când s'a născut Domnul.

Dr. Victor German,
medic.

EPISCOPUL MIHAIL PAVEL

VIATA ȘI FAPTELE LUI
(1827—1902)

LA O SUTĂ DE ANI DELA NAȘTEREA ȘI LA DOUĂZECI ȘI CINCI DELA MOARTEA LUI

descrie de
IOAN GEORGESCU
profesor.

(Continuare).

Școlile din Beiuș.

În schimbul acestei taxe au întreținere completă: hrană, spălat, încălzit, luminat, uniformă, medic și medicamente în caz de boală, apoi ore de conversație în limbile moderne (maghiară, germană și franceză).

Cu mare mulțumire și mângâiere sufletească a inaugurat bunul episcop noul lăcaș de cultură la 21 Septembrie, același an, în ziua nașterii Preacuratei Fecioare Maria.

După ce binecuvintează pe Dumnezeu că i-a hărăzit această fericire — și în adevăr e cea mai mare fericire aceea de a face bine! — între altele zice: „tot omul de bine, cu adevărată bucurie privește aceste zile de creștere, cu deosebire în aceste fatale timpuri, când religiunea la tot pasul fără sprijin de mulți batjocorită și de mulți chiar abandonată este! Pe când prea bine știm, că *religiunea este fundamentul fericirii pământești și cerești*. — Religiunea învață pe copii să-și iubească părinții și mai marii, ocârmuitorii bisericești și lumești și astfel patria lor iubită. Religiunea a adus la valoare în viața morală a omenirii principiul etern: Ce ție, nu-ți place, altuia nu face! Din parte-mi nu hesitez nici un moment a susține categoric că omul fără religiune este primejdios pentru societatea omenească“.

Aceste fiind convingerile întemeietorului, e firesc să ceară, înainte de toate, să se predea cât mai temeinic religiunea și morala creștină, pentru ca elevele să crească în frica lui Dumnezeu pe care s'o ducă apoi și în familiile lor.

Bun gospodar, cum era, cerea apoi ca și elevele să fie foarte bine instruite în ale gospodăriei, „căci“ — zice el — „fără economie rațională, fericire în familie nu este; munca neobosită și cruțarea sunt factorii bunăstării materiale“.

Nu sunt de neglijat, însă, nici celelalte obiecte de învățământ „fără de a căror cunoștință nimeni nu se mai poate avânta astăzi la stare și poziție mai însemnată“.

După ce a constituit apoi și formal în ședință publică atât personalul de conducere al internatului¹⁾ cât și corpul didactic al școlii²⁾ a predat celor în

¹⁾ Personalul de conducere al internatului era următorul: 1. Directoară: Octavia Stolojan; 2. „Pr fecță“ (directoară de studii): Marta Fabian; 3. Guvernanta: Valeria Pavel; 4. Bonă: Maria Darvas; 5. Spiritual (duhovnic): Ilie Stan; 6. Curator: Alexandru Gera; 7. Medic: Dr. George Mureșan.

²⁾ Corpul didactic al școlii se compunea din: 1. Director: Vasile Ștefănică; 2. Diriginta cl. II: Marta Fabian; 3. Diriginta cl. I: Angela Bulean; 4. Profesoară: Octavia Stolojan; 5. Profesorii: Dumbrava V., Borlan V., Stan I., 6. Curator: Gera Alexandru.

drept legile și regulamentele necesare, ordonând începerea lecțiilor în ziua următoare.

Școala a funcționat, la început, cu două clase, având în total 32 eleve.

În anul următor (1897/8) funcționau trei clase cu 42 de eleve, iar în anul al treilea de existență se completase școala și cu clasa a IV-a, având în total 53 de eleve.

De atunci populația școlară a crescut uimitor.

În al treilea an de existență (1906/1907) numărul elevilor era 109, iar în anul școlar 1916/17, adică după 20 de ani de existență este 129.

Astăzi, fiind transformată în liceu sau școală secundară de fete gr. II. are 235 eleve.

Dacă școala s'a dezvoltat așa de îmbucurător și a dat roade așa de frumoase, aceasta se datorește interesului deosebit ce i-l-a arătat întotdeauna episcopul fondator, cât timp a fost în viață, iar după moartea lui episcopii următori.

Episcopul Pavel ținea să presideze el examenul de sfârșit de an al elevilor, să viziteze mica lor expoziție de lucru manual, să le cerceteze cărțile și lucrările scrise, să se intereseze, cu un cuvânt, de tot ce privește viața școlii.

Nu se poate închipui tablou mai frumos decât acela care ne reprezintă pe bunul episcop Pavel în mijlocul fetițelor, stând de vorbă cu ele și având pentru fiecare o vorbă bună, un dar, o atențiune delicată.

Acest tablou e reeditarea celui cunoscut al Mântuitorului din evanghelie, când a zis către părinți și ucenici: „lăsați pruncii să vină la mine“ (Marcu X, 14).

Spiritul creștinesc și românesc, imprimat acestei școale de însuși întemeietorul ei, s'a păstrat cu sfințenie și mai târziu.

Ocupându-se de „religiune ca factor al creșterii“ profesorul de religie, păr. *Ilie Stan*, acum canonic în capitulul diecezan, arată foarte nemerit, chiar în Motto, scopul vestirii cuvântului dumnezeesc: „până ce se va închipui Hristos întru voi“ (Galateni IV, 19).

Făcând critica diferitelor sisteme filosofice și pedagogice, mai ales a celor ce s'au ivit din veacul al 18-lea încoace, adică dela dețronarea credinței și emanciparea omului, Sf. Sa arată câtă nesiguranță și șovăire există, în privința idealului etic, adică însuși scopul educațiunii, în aceste sisteme. Ce este eticul? se întreabă Sf. Sa cu un cugetător modern. Și răspunde tot cu el: „Concepte, cari după vederile noastre deo-

sebite se deosebesc și ele; cuvinte a căror putere și eficacitate în viața reală este așa de puțină“.

Nu așa e în pedagogia creștină. Aici idealul moral e bine definit: imitarea virtuților Mântuitorului, pe care le cunoaștem din atâtea manifestări concrete ale vieții Sale reale.

Ce bine ilustrează, în această privință, seriozitatea educației creștine exemplul doamnei Littré! Această soție a celebrului academician francez, timp de 17 ani, și-a educat fiica cu atâta iubire și devotament, încât, după acest timp, când ea, s'a prezentat să asculte și păreriile învățatului ei părinte, în loc să devină aceasta o emancipată modernă, a revenit tatăl ei la vechile convingeri religioase ale tinerețelor sale și a murit și el, cu sufletul împăcat, ca un bun creștin.

Cuprinzând, deci, religiunea creștină în cea mai limpede limbă omenească tot ce a agonisit știința cu privire la menirea omului pe pământ, e firesc ca ea să fie centrul întregii educațiuni. Celelalte obiecte de învățământ, stabilește Sf. Sa după O. Willmann, nu-i pot contrazice, ci trebuie să i se acomodeze.

Insistă asupra acestui punct de vedere important, fiindcă aceasta este și dorința întemeietorului școlii, testamentul sfânt al episcopului ctitor.

După ce arată, cu ce poate contribui la întărirea convingerilor religioase fiecare obiect de învățământ (limbile clasice, istoria, științele naturale ș. a.), ajunge la încheierea care rămâne un ideal vrednic de râvnit în toate institutele și pentru toate timpurile: „Școala cu factori uniți în vederi religioase, morale și filosofice este garanția creșterii sănătoase“. (Vezi „III Programa școlii de fete din Beiuș pe 1898/9“ p. 12—40).

În ce privește idealul național urmărit de această școală, sunt foarte categorice îndrumările date de urmașul Sf. Sale la aceeași catedră în „De vorbă cu fetițele. Câteva sfaturi pentru viața elevelor care se duc și publicat în „XVIII. Programa școlii“ pe a. școlar 1913/14 p. 9—55; mai ales partea a III-a intitulată „Femea și limba națională“.

După ce se arată cât de necesară este o îndrumare în ce privește limba în această regiune, unde „graiul nostru e în primejdie de a-și pierde curătenia și frumuseța, ba uneori chiar în primejdie de a fi înlăturat cu totul“, se dovedește că, precum cunoașterea și iubirea de sine sunt temelii cunoașterii și iubirii aproapelui, tot astfel știința limbii naționale este fundamentul pe care se pot zidi cunoștințele celorlalte limbi și chiar orice cunoștințe în general.

Ființele din lume, deci și popoarele, se deosebesc și se desăvârșesc unele față de celelalte prin ceea ce le este propriu, nu comun.

După ce se dau, în această privință, exemple lămuritoare, se arată din nou importanța studiului temeinic și mai ales importanța îndrăgirii limbii noastre românești.

Iată câteva pasagii caracteristice:

„Nici nu se poate asemăna o limbă străină cu „limba noastră națională. De această limbă se leagă „doar amintirile noastre cele mai dulci și mai în- „cântătoare! Această limbă am supt-o odată cu lap- „tele măicuțelor; în această limbă am fost luluși și „adormiți când am fost mici cu versuri ca acestea: „Nani, nani, puilul mării ș. a.; în această limbă „am fost deșteptați și mângăiați; în această limbă „am rosit cele dintâi bucurii și dureri ale noastre; „această limbă e veriga aceea minunată, care ne „leagă nu numai de conaționali noștri de acum, „ci și de moșii și strămoșii noștri din trecut, pre- „cum și de nepoții și strănepoții noștri din viitor; „prin ea vom trăi veacuri nesfârșite înainte, precum „am trăit și până acum atâtea veacuri. De aceea „am zis că limba noastră națională nu se poate „asemăna cu alte limbi, pentru că oricâte lucruri „minunate ai găsi în acestea, ele totuși nu-ți vor „vorbi despre patria ta, nici de părinți, nici de „frații ca brazil, nici de surorile ca florile, nici de „primăvara cu verdeața ei și turmele de oi cu cio- „banii în capul turmelor, lăsându-se pe un picior „de plaiu, pe-o gură de raiu, nici plugurile cu șase „boi, nici de copilițele bălaie, nici de feți-frumoși „și ilenele-consinzene, de care ne vorbește limba no- „astră românească, limba pe care am supt-o odată „cu laptele vieții“. (Vezi și Al. Russo, Scrieri, publ. de P. V. Haneș, ed: Acad. Rom. 1908 p. 102).

După ce se citează felurite exemple din literatură care dovedesc ce chemare frumoasă au femeile în conservarea limbii și aspirațiunilor naționale, li se atrage atenția asupra cazului celebru al ministrului grec Coletis, de origine Macedonean, care a fost nevoit să vorbească toată viața sa românește, fiindcă el avea pe lângă sine, o soră care nu știa o boabă grecește. El a rămas român toată viața sa, datorită surorii sale. Avea dreptate deci, B. P. Hașdeu să spună că femeia a fost îngerul păzitor al românismului transdanubian.

În legătură cu acest frumos exemplu, elevele erau povățuite, precum urmează:

„Ei bine, ceea ce au putut și pot face surorile „voastre române pe plaiurile Pindului și în văile „Thessaliei, pentru ce n'ați putea face și voi aici „în Bihor, în Sătmăr, Sălaj și în Maramurăș și chiar „în Banat? Fiți și voi îngerii păzitori ai limbii și „naționalității noastre!... Cum a tică să nu fie în „stare limba noastră, care este una din cele mai „bogate din lume, să exprime limpede și frumos „orice gândire și simțire, fie ele oricât de delicate „și subtile?... N'a dovedit un Eminescu, un Coș- „buc, un Iosif, un Caragiale, un Creangă, un Cipariu, „un Odobescu, un Vlahuță, un Maiorescu și atâția „alții, că nu există culme de gândire sau de sim- „țire omenească de care să nu ne putem apropia „cu graiul românesc?!...“

Apoi încheerea, în care și culminează aceste sfaturi:

„Și acum ca, catehetul vostru, vreau să Vă atrag „luare aminte în deosebi asupra frumuseții limbii „noastre bisericești. E în obște recunoscut că cea „mai frumoasă și mai cultă limbă din Europa e „limba franceză, care este totodată limba diploma- „tică a tuturor Statelor din lume. Eu vă dau un „singur exemplu, din care veți putea vedea însevă, „ce plin, ce maiestos și puternic exprimă limba „noastră, bisericească ce este vieța omului pe pă- „mânt: *Mai trecătoare decât umbra și decât vi- „sul mai înșelătoare*. Aceeaș expresiune în fran- „tuzește e așa de pițigăiată și lipsită de energie: „*Plus fugitive que l'ombre; plus decevante que „le rével*! „Umbra“ românească e mai plină și mai „sonoră decât franțuzescul „ombre“; „înșelătoare“ „și „trecătoare“ iarăș sunt mai puternice, mai vi- „guroase decât sclivisitele și subțiatele „fugitive“ „și „decevante“ (Vezi și *I. N. Lahovary*, Cum „s'a stricat limba românească? în *Convorbiri Lite- „rare*, București, 1911 No. 3).

„*Limba românească* mai este apoi ceea ce nu „e nici o limbă vie din lume, nici chiar limba fran- „ceză și anume: *Limba liturgică, limba sfântă*. „Noi românii avem între toate popoarele creștine, „rara, putem spune singulara fericire de a putea „auzi la sfânta liturghie și la toate slujbele dumne- „zeești și bisericești cuvântul lui Dumnezeu în limba „noastră. La francezi, la italieni, la germani e în „biserică — vorbesc, firește, de cea catolică — „limba latină, pe care poporul de rând o înțelege „prea puțin sau aproape deloc, chiar și la bulgari „e în biserică limba paleoslavă, adică slavona veche, „care se deosebește de limbele slave moderne „aproape tot atât cași vechea limbă latină de lim- „bele noastre surori, numite neolatine (franceză, „italiană, spaniolă și portugheză). Tocmai de aceea „să ne și prețuim, după vrednicie, limba noastră „românească, bine știind că aceasta este și voința „sfintei noastre biserici să ne folosim totdeauna „de ea, dar mai ales la sfintele rugăciuni; iar cel „ce cu toate acestea, ar întrebuița o altă limbă, „acela s'ar face vinovat de păcatul cel mare al „neascultării de sfânta Biserică, păcat despre care „Mântuitorul lumii a zis: „și de nu va asculta nici „de sobor, să-ți fie fie ca un păgân și vameș“.
(Măței XVIII, 17).

Așa se îndrumau tinerele odrasle ale neamului, în ctitoria culturală a episcopului Pavel, în pragul marelui războiu pentru întregirea noastră națională, pe timpul de urgie dela Haidudorog.

Precum ca să se știe.

f) **Manifestații pentru și contra episcopului Pavel.** Ca toate personalitățile cu rol însemnat în vieța publică, a fost expus și episcopul Pavel fluc-

tuațiunilor fatale ale curenților de ură și de iubire populară.

În mijlocul lor, însă, el a rămas veșnic neclătit. Nu-l intimidau atacurile pe care le știa respinge nu numai cu tact și cu bărbăție, dar și cu bunătate și blândețe cuceritoare de suflete, — precum nu-l impresi- onau nici laudele și ovațiile călduroase ce i se făceau.

Avea întotdeauna atitudinea creștinului luminat care privește toate lucrurile din lumea aceasta trecătoare în lumina veșniciei.

Am arătat mai înainte câtă mâhnire i-a pricinuit o parte din presa noastră românească prin „campania“ absurdă pe care o purta împotriva episcopului pe tema maghiarizării cursului superior al liceului din Beiuș, chestiune pe care au izbutit s'o mistifice și falsifice în bună parte.

Mai gravă, fiindcă putea să aibă urmări mai tragice, a fost mișcarea de stradă ce a avut loc în seara zilei de 28 Iulie 1892.

Era după prezentarea românilor cu faimosul „memorand“ la Viena.

Ungurii, exasperați de curajul și sinceritatea cu care românii au descoperit neajunsurile mari și supă- rătoare ale stăpânirii lor, i-au primit pretutindeni cu manifestații de ură.

În puține locuri, însă, ele au degenerat în acte de săl- bătație ca la Turda, unde au devastat locuința preșe- dintelui partidului național Dr. Ioan Rațiu, cu întreg mobilierul și număratoarele tablouri și opere de artă ce avea, — și la Orade.

Aici agita spiritele împotriva episcopului un rene- gat, cu numele Pituk Béla, care era supărat pe episcop din cauza că nu a obținut beneficiul pe care-l solicita.

El spunea plebei evreo-maghiare din Orade că nu se poate admite ca banii, strânși cu atâta trudă de popor, să fie trimiși de episcop în țări străine la Roma. (Aluzie la micile ofrande ale clerului și popo- rului nostru, făcute pentru Sfântul Părinte și trimise la destinație de episcopul Pavel.)

În seara zilei amintite, pe la orele 9, o mare mulțime de oameni, ca la 1000 de inși, s'au strâns pe piața din fața episcopiei, cântând imnul lui Kossuth, apoi urlând, fluerând, vociferând la adresa episcopului Pavel: „Jos cu mizerabilul, valah puturos, opincar, trădător de patrie, belciug de nasul lui!“ și altele.

Nemulțumiți cu aceste expresiuni prea delicate, manifestații, știindu-se la adăpostul oricărei intervenții polițienești, au început să bombardeze reședința epi- scopală cu bolovani de câte 3—4 Kg. fiecare, încât, în scurt timp, n'a mai rămas un giam, dar nici cer- cevele, obloane și uși nestrucate la aceasta reșe- dință.

De aici, voinicoșii manifestații s'au îndreptat spre casele canonicilor români Kóváry, Șarkady, a avoca- tului Zigre, la preotul Mărcuș, apoi au năvălit chiar și asupra școalei și bisericii românești unite, de unde

— probabil de dragul parității confesionale — au trecut să manifesteze la fel și la biserica ortodoxă română, apoi la Seminarul unit, ctitoria marelui Ignatie Darabant, pe care încă l-au vandalizat la fel cași reședința episcopală.

Aceeaș soarte au avut-o și casele avocaților Duma, Pop Coriolan, Kiss, Buna, Erdéli, a redactorului Ardeleanu, fundațiunea bisericeii ortodoxe N. Jiga, casa preotului român Mihuș și a judecătorului Nestor.

Toate isprăvile acestea le-au putut face patrioții manifestanți timp de trei ore, fără ca poliția sau o altă autoritate să intervină cât de puțin pentru restabilirea ordinii. (Vezi ziarul „Tribuna“, Sibiu, 1892 și „Memoriile“ domnișoarei Felicia Rațiu, București, Tipografia „Voința Națională“ 1893.)

Mai înălțătoare sunt, firește, manifestațiile de iubire.

Și bunul arhiereu a avut parte și de câteva manifestații de acestea.

Implinindu-se, la 26 Ianuarie 1898, aniversara a 25-a a consacrării sale întru episcop, vicarul general episcopesc, Dr. Augustin Luran, cu o jumătate de an mai înainte a luat măsuri ca, în zilele numirii și întăririi sale de episcop, în toate bisericile eparhiei să se țină sfântă liturghie, împreună cu Doxologia cea mare și cu Litie.

Iși dă seama că nu acela era locul potrivit pentru glorificarea episcopului, „care pare a trăi — zicea Luran — numai pentru aceea ca, prin munca și abnegarea proprie, să contribuie din ce în ce tot mai mult pentru prosperarea Diecezei“.

Știe apoi că, în marea lui modestie, de nimic nu se sfiește mai tare decât de unde și când are să fie aplaudat și serbătorit.

Cu toate acestea, eparhia nu-și poate sufoca sentimentele de recunoștință față de marele ei binefăcător, ci e datoare să și le exprime cu demnitate.

Reținem frumosul îndemn final din acest ordin circular, dat de vicarul general: „Să se invite și poporul credincios, ca dimpreună cu Frățiile Voastre să înalțe rugăciuni la tronul lui Dumnezeu pentru îndelunga viață, sănătatea și fericirea mult iubitului și adânc veneratului nostru episcop Mihail care în restimp de abia 18 ani, de când stă în fruntea diecezei de Oradea, numai singur a contribuit mai mult pentru sporul fundațiilor diecezane decât toți glorioșii săi antecesorii la oaltă, într'un interval de mai bine de 100 de ani“.

Firește că nicăiri n'a fost mai călduros și mai sincer serbătorit ca la școala de fete, înființată de el, în Beiuș.

Deși, „Proba unei festivități“, piesă ocazională localizată după un scriitor ungar de mâna a doua de o profesoară din Beiuș e cu desăvârșire lipsită de orice valoare artistică și literară, ea rămâne totuși un frumos document uman de grațitudine filială.

Mai, impunătoare a fost solemnitatea aniversării a 50-a de când prea iubitul arhiereu a fost ridicat la treapta preoției.

Fiind un moment rar, el s'a învrednicit de atențiuni număroase și unele foarte înalte.

Impăratul i-a trimis, pe lângă urările sale de bine, și ordinul coroana de fer cl. I.

L-au felicitat și cardinalul mitropolit-primat al Ungariei Claudius Vaszary și cardinalul episcop catolic din Oradea Schlauch; asemenea mitropolitul din Blaj Victor Mihaly și episcopul Lugojului Demetriu Radu.

Reținem din scrisoarea de felicitare a mitropolitului Mihályi cuvintele: „Zelul casei Domnului... Vă pune de exemplu strălucit nouă acestor de acum și următorilor noștri... până la posteritatea cea mai depărtată“.

Mai înălțătoare a fost serbătoarea organizată cu concursul celor două școli secundare din Beiuș la tradiționala dată de 3/15 Maiu.

Prin munca și priceperea deosebită a d-lui profesor Ioan Bușilia s'a putut organiza și un concert cu piese de Schrammel: Pace pe pământ; Tschai-kovszky: Corul fetelor; Musicescu: Concert I; Berlioz: Carneval roman; Abt: Noapte de Maiu și n'au lipsit nici arii naționale, executate de orchestra elevilor din cl. VIII-a.

Ca puțin serbări de acest fel, cea de atunci a avut și o surpriză originală: scena alegorică muzicală „Omagiul lunilor“ de directoara internatului, domnișoara profesoară, Octavia Stolojan.

Mulți au vorbit și multe lucruri bune și frumoase s'au spus, cu acel înălțător prilej.

Acela, însă, care a dat expresiunea cea mai înaltă sentimentelor de mulțumire și de recunoștință a fineretului și a întregului neam românesc din acele părți a fost directorul de atunci al liceului, neuitatul Ioan Butean.

Reținem câteva pasagii din partea din urmă a cuvântării sale care cuprinde o admirabilă antiteză între concepția de viață păgână și creștină:

„Vedeți, noi admirăm pe filosofi antici și ne răpesc figurile mari din mitologie... Hercule a fost și rămâne prototipul puterii fizice. În leagăn a sugrumat șerpi, îndeplinit-a mai târziu 12 munci, ce întrec puterea omenească, între care curățirea grajdului lui Augias. În urmă, s'a dat la trântă cu Anten, fiul Gaiei. Trântitu-l-a de nenumărate ori la pământ, dar Anten, primind totdeauna puteri nouă dela pământ, mamă-sa Gaia, s'a luptat mai departe. Atunci Hercule prinde minte, îl ridică pe Anten în văzduh și acolo-l sugrumă, fără ca să fi atins pământul.

Bine a făcut? Oare aceste două puteri uriașe, înțelese între sine, nu puteau să producă mai mult bine omenirii! Hercule a făcut o bravură și nimic mai mult, dar în această luptă s'a mistuit și pe sine însuși.

Bătrânul Seneca a scris o carte despre despre-

juirea averilor lumești, dar el însuși nu s'a putut desbăra de ele. Krates, filosoful bogat, și-a vărsat comorile sale în mare, zicând: „Vă cufund, ca să nu fiu cufundat eu cu voi!” — Așa-i că-l admirați pe acest filosof păgân și Vă încântați de exemplul ce Vi l-a dat?! Dar vedeți, Krates bine a lucrat pentru sine, dar rău a făcut, când de moștenitor al său și-a ales marea și nu pe săracii neamului său.

Diogene, prototipul cinismului, vă stă mereu înaintea; el își lapadă și lingura de lemn, când văzu pe un jăran, bând apă din mână. Ziua la amiazi umbra cu lampa aprinsă, ca să poată găsi vre'un om drept. Rugatu-s'a înaintea unei stânci, ca să se deprindă cu îndurarea, adică cu nemilostivirea oamenilor. N'a pofțit nimic dela Alexandru cel Mare, decât să nu-i opriască razele soarelui la care să încălzia. „Nu-mi lua ce nu-mi poți da!” zise el. De n'aș fi Alexandru, plăcea-mi-ar să fiu Diogene!” răspunse regele.

Poate să fie ceva mai măgulitoare decât această enunțare din partea unui cuceritor de lume? Nu-l vedeți pe Diogene în deplină splendoare a înțelepciunii sale? Și totuși vă întreb, ce folos a adus cinismul lui Diogene concetățenilor săi sau omenirii?

Ce altă e vederea creștinismului! „Mergi de-ți vinde averea și-o împărțește celor săraci, apoi vino după mine!” e graiul Mântuitorului către tânărul bogat care se mândria că a ținut toate poruncile. În această nouă concepție, moștenitorii celor bogați trebuie să fie cei săraci. — A se lipsi de haine, ca cu atât mai vărtos să poată acoperi golăteala celor lipsiți, a se înfrâna, a duce traiu modest, ca prin aceasta să poată hrăni sute și sute de ființe necăjite de foame, — a răbda frig, ca cu atât mai vărtos să poată încălzi mai multe sute, — vrând a-și restaura sănătatea sdruncinată de muncă intensă și oboseli grele, în loc de a pleca în străinătate, creiază și deschide aici acasă locuri de înțărare pentru sute și mii de suferinți, — a se retrage într'un unghet al reședinței sale, ca să poată clădi palate Muzelor pentru tinerimea săracă, setoasă de cultură: iată înțeleptul creștin, prototipul virtuților morale! Spuneți! o spuneți! dacă găsiți în clasicitatea păgână, pe care o iubiți cu ardoare, asemenea urme? Comparați filosofia păgână cu cea creștină, depusă în sfânta Scriptură și în operele sfinților părinți! Asemănați cinismul păgân al lui Diogene cu cinismul creștin al întemeietorului acestor institute și judecați“.

Adânc mișcat, directorul Butean încheia astfel: „Excelență! Binecuvântată a fost raza dintâi, care V'a luminat și încălzit în leagăn; binecuvântați pașii dintâi pe care i-ați făcut în viață și cariera ce ați parcurs-o. Fie binecuvântate faptele care Vă vor însoți dincolo de mormânt, și aceste clădiri care Vă vor păstra memoria „din generațiuni în generațiuni!“

Nu ni s'a păstrat textul scurtei cuvântări de mulțumire, rostită de episcopul serbătorit.

Din darea de seamă ce ni s'a păstrat, vedem că și-a exprimat sentimentele de mulțumire în termeni foarte călduroși.

Ce privește lauda, o lasă toată lui Dumnezeu; lui îi rămâne mângăierea de a fi putut alina ceva din mulțimea cea mare de lipsuri și nevoi ce ne bântue pe toate terenele. (Vezi „Programa gimnasiului superior“ din Beiuș pe a. școl. 1901/2 pag. 6).

Un cuvânt serios către preoțimea diecezană.

Preoțimea tractelor protopopești ale Eriului și Vășadului în ședința lor din 20 Oct. cor. a hotărât cu unanimitate, că fiecare preot al acestor două tracte se obligă a plăti, ca ajutor momentan, câte unamie Lei după fiecare caz de moarte de preot, văduvei, ori în lipsa acesteia descendenților minori, sau majori neputincioși, cu încasarea cărei sume se încredințează conducătorii ambelor officii protopopești.

Fraților! Dureroasa soartă ce i-s'a hărăzit Fondului nostru Viduo-Orfanal în trecut și în prezent — ne poate servi de învățătură, că numai în noi înșine să ne mai încredem... Nu ne mai trebuie dar Societăți de asigurare, nu — nici o altă instituție bancară, cu Comitetele lor, cu oficianții lor plățiți gras din sudoarea noastră, ca în urmă apoi să ne deruteze (v. cazul cu Bihoreana, etc.) — ci o singură Asociație ne trebuie, cu membrii de-un caracter pur și și neatacabil și al căror număr prin completerea anuală pururea e stabil: Asociația tuturor preoților căsătoriți ori văduvi cu familie, cari să se oblige unul pentru toți și toți pentru unul, la ce ne-am obligat noi cei din cele două tracte de mai sus: că în fiecare caz de moarte de preot — fiecare preot diecezan să solvească văduvel ori orfanilor decedatului unamie Lei.

Presupunând — Fraților — decedarea maximă anuală alor zece preoți, sarcina ni-ar fi anual în acest caz zecemii Lei. În schimb însă văduva și orfanii vor primi dela restul de 140 preoți — 140 mii Lei, care sumă plasată la o bancă solidă, sau la mai multe numai din procente (fie 8%) i-se asigură respectivei văduve suma de 12.000 Lei, câtă Fondul Viduo-orfanal nu-i poate distribui nici în doi ani, pe lângă toată sforțarea de augmentare a acestui fond.

Dacă Vă convine ideia, — Fraților rog, să ne asociem cu toții într'o singură tabără, stăruint pe lângă Preaven. Ordinariat aprobarea asociației noala carea, precum spusei, nu avem nevoie nici de statute, nici de comitete, nici de funcționari, ci numai de mila noastră față de ai noștri și de nițică bunăvoință din partea Preaven-lui Ordinariat, ce cred că nu va lipsi. Doamne ajută!

Vășad, 18 Nov. 1927.

Pr. Gh. Hubic
paroh.

CRONICI

— **Predici la Catedrală: 25 Decembrie** (Crăciun): I. P. S. S. Sa Dr. Valeriu Traian Frențiu, episcop diecezan; 26 Dec.: O. Antonie Pap; 1 Ian. I. P. S. Sa. episcopul Dr. Valeriu Traian Frențiu. 8. Ian. II. Sa. Dr. Gheorghe Miculaș, vicar gen. episcopos.

— **Hirotonire:** In ziua de 6 Dec. (Sf. Nicolae) a fost hirotonit într-un preot absolventul de teologie **Petru Rusu**, dispus la parohia Cetatea-Veche în locul On. lui Sever Hoțiu, trecut la Ghenciu.

TIPIC

25 Decembrie. **Duminică, Nașterea Domnului, Vineri în 25 Decembrie** se face slujba ceasurilor. Sf. Liturghie nu se face.

Sâmbătă în ajunul Nașterii se oficiază Sf. Liturghie a Sf. Ioan.

Sâmbătă la însurat pe 6, cu Mărire-Și acum ale sărbătorii. — Întrat. Pareții. După Pareții Opușt.

Duminică în zori de zi, Dupăcinarul cel mare, Litia urmală de Utrenie.

La Sf. Liturghie. La esire Troparul sârb. După întrat Măr.-Și acum. Condacul. — Ap. și Ev. sârb. din 25 Dec. șcl. ale Sf. Liturghii a Sf. Vasile cel Mare.

Rânduiala delailată să se caute în Nr-ul 24 anul 1925. al „Vestitorului“.

• 26 Decembrie **Luni a douăzi de Crăciun; Soborul Preasf. Născ. de Dzeu și Duminică după Nașterea Dlui SS. Iosif, David și Iacov.**

Duminică la însurat pe 6, ale Mineului din 26 Dec. 2, și ale Dum. după Naștere 4. Măr.-Și acum a Duminicii. Întrat. — Prohimen Cine e Dzeu... Stihovna cu Măr.-Și acum, din 26 Dec. Troparul SS-lor dela Duminică după Naștere. Măr.-Și acum Troparul Nașterii.

Luni la Mănecat. Troparele ca Sâmbătă. Sedelnele din Mineu (26 Dec.) Antif. și Evangh. nu sunt ci imediat Ps. 50. Catav. Crăciunului. Luminătoarea din 26 Dec. Măr.-Și acum a SS. Părinți dela Dum. după Naștere. — Laudele pe 4, ale zilei de 26 Dec. 2, ale Dum. după Naștere 2. — Măr.-Și acum dela 26 Dec. Dexologia.

Sf. Liturghie. La întrat Măr.-Și acum a Născ. dela Cântarea a 3-a din Canonul Dum. după Naștere. — După întrat. Trop. din 26 Dec. — Măr.-Și acum Cond. SS. Părinți din Duminică după Naștere. — Apostolul și Evangh. Duminicii după Naștere șcl. ale Sf. Liturghie a Sf. Ioan. — Axionul Nașterii șe.

27 Decembrie. **Marți, Sf. Ștefan și Sf. Teodor.**

Luni la însurat pe 6, cu Măr.-Și acum din Mineu. Întrat. Pareții. Prohimenul zilei. Stihovna cu Măr.-Și acum din Mineu. Trop. Sflui, Măr.-Și acum Trop. Nașterii.

Marți la Mănecat. Troparele ca Luni. — Sedelnele sărbătorii Antif. v. 4. Prohimenul zilei, Evangh. Luca XXI. 12. Pag. 125. șcl. din Mineu, Catavasiile Crăciunului, Lumină zilei, Măr.-Și acum a Nașterii, Laudele pe 4 cu Măr.-Și acum din Mineu. — Doxologia.

La Sf. Liturghie. La întrat Măr.-Și acum dela Cânt. a 3-a din Canonul zilei. După întrat. Troparul Sflui Măr.-Și acum Condacul Nașterii. — șcl. — La Axion Axionul Crăciunului.

La însurat. (SS. 20.000 de Martiri) pe 6 cu Măr.-Și acum Stihovna cu Măr.-Și acum ale zilei din Mineu. — Trop. SS-lor. Mărire-Și acum Trop. Nașterii. Misă.

SCHIȚE DE PREDICI

A) **Nașterea Domnului.**

„Și vei naște fiu și vei chema numele lui Isus, căci acesta va mântui pe poporul său de păcatele lui“. Mat. I, 21.

Într. Hristos este Messia cel promis, pe care l-au așteptat Iudeii, pentru venirea căruia s'au rugat Patriarhii, pe care l-a promis D-zeu „Vrăjmășie volu pune...“

Trat. I. Hristos este Mesia, căci în El s'au implinit profețiile prorocilor. Ioan V, 39; Luca XVIII, 31; Luca XXIV, 26; Fapt. Apost V, 38; Mulți Iudei cunoscând zisele profețiilor și studiind viața lui Isus s'au făcut creștini: Veit oratorul vestit din Viena, Ratisbonne. Asseldonck întemeietorul Asociației pentru convertirea Israelitilor.

II L'au vestit ingerii. Luca II, 10; Mat. I, 11; Ioan XVII 3.

B) **Luni d N. Domnului.**

Introd. Repetirea celor zise în ziua I

Trat. I S-a mărturisit el însuși de Mesia: Ioan IV, 25; Mat. XXVI, 61; Mat XVI, 16; a)

II De Messia cel promis îl arată opera Lui. S-au arătat și alții de Messia dar în scurt timp s'au dovedit că nu sunt. Pe Hristos de atare îl recunosc b) credincioșii și azi, după mii de ani îl arată c) tăria Bisericii, persecutată în toate timpurile, nu s'a nimicit, ci s'a lătit și s'a întărit. Invățătura lui dă ultimăt înclinărilor rele ale oamenilor, și totuși s'a primit. Gamaiel Fapt. Ap V, 38.

Ich Să ne bucurăm de nașterea Lui, căci celor buni a adus bucurie.

C) **Tăierea împrejur (Anul nou).**

„Pentru aceasta te-ai și tăiat împrejur ca un om...“ Troparul sârb.

Într. Hristos D-zeu s'a făcut om. Vătămarea lui D-zeu din partea oamenilor a fost înființată. — D-zeu este ființă nemărginită — facerea destul a trebuit să fie înființată. Hristos ca D-zeu n'a putut suferi, s'a făcut om.

Trat. I. Hristos s'a tăiat împrejur să arate, că 1 El este om adevărat. Evrei II, 17; Fil. VII, 2. — 2 El este membru poporului aies. Unul d ntre fii lui Avraam — atunci singur popor, care a avut cunoștința unui D-zeu adevărat.

II. A început a ne învața încă de atunci, 1. să fim ascultători. S'a supus legii, care pentru El n'a fost obligatoare. — neavând nici un păcat: I. Petru; Colos. II, 3. — 2 Să fim modești, neîiind păcătoș s'a asemănat întru toate oamenilor, — tu te ții mai sus, ca frații tăi.

Ich Hristos ne-a arătat calea pe care trebuie să mergem, a făcut toate pentru noi, nu ar trebui să facem și noi toate ce cere El? — **Ami.**

BIBLIOGRAFIE

— **Nou! Nou! Nou!** A apărut de Ioan Georgescu profesor în Constanța: Episcopul **Mihail Pavel**, viața și faptele lui (1827—1902). La o sută de ani dela naștere și douăzeci și cinci dela moartea lui. — Cu ilustrațiuni reprezentând clădirile marelui episcop și mormântul său din biserica din Slatina. — La Redacția „Vestitorului“, costă 25 Lei.

— **Nou! Nou! Nou!** A apărut în ediția a II-a: Cultul Preasfintei Invieri; 5 Lei, la Seminarul teologic din Oradea.

— **La Bibliotecă Seminarului teologic gr-cat.** Oradea se află de vânzare **Paraclisul Maicii Domnului** pentru Sărbătorile Preacuratei și primele Duminici ale lunilor. Costă 5 Lei bucata.

— **Tot acolo:** Dr. Victor Bojor, Cateheze practice pentru cl. I—II, 50 Lei.

— **Cartea de rugăciuni de Ioan Genț:** „Mângăierea creștinului“, ediția VI-a, se află de vânzare la Seminarul teologic gr. cat. Oradea cu prețul dela 80 Lei până la 450 Lei (legătură supralux în cauciuc și altele legate în Cehoslovacia). Cadoș potrivit pentru dame, domni și cnpii.

— **Dorim tuturor** cititorilor noștri sărbători ferice ale Nașterii Domnului

„VESTITORUL“

Indice alfabetic

Anul III (1927)

I. PARTEA OFICIALĂ

- Ajutor** extraordinar pentru preoții deficienți, văduve și orfani pe anul 1926, No. 3.
America, preoți pentru —, No. 10 (la cronici), No. 23.
Carnete de călătorie No. 3.
Carnete noi pe C. F. R. No. 9.
Chitanțele văduvelor și orfanilor de preoți No. 19.
Concurs la parohii vacante, No. 18 (Cordău), 21 (Ghenciu, Groși), No. 23 (Terebești, Șimand).
Concurs la postul de contabil diecezan No. 24.
Copiii minori, naționalitatea lor No. 23.
„Cuvântul adevărului“ No. 2.
Depunerile la Casele de economii ungare No. 7-8.
Fondațiunea episcopului Dr. Dem. Radu, burse din —, No. extraord. 24 Iulie.
Gradații preoștii No. 18.
Impozit global și justificarea No. 19.
Imprimate pentru oficiile parohiale No. 24.
Indulgențe plene No. 24.
Maiestatea Sa Mihai I. No. extraordinar din 24 Iulie.
Mir, sf. —, No. 9.
Necroloagele preoșilor morți în anul 1927 No. 2 (Aug. Târziu), No. 7-8, (Timotei Varga), No. 9, (Teodor Stanca), No. 23 (Ioan Venter, Alexă Pop).
Noua lege a timbrului No. 10.
Noul spor de salar Mai—Sept. No. 21.
Paliu arhiepiscopesc pentru P. S. Sa episcopul diecezan Dr. Valeriu Traian Frențiu No. 11.
Pastorala jubilară No. 12. — de Crăciun No. 24.
Pelerinaj la Roma, aviz, No. 13-17.
Plicuri oficiale, instrucțiuni No. 21.
Preoți reposați în anul 1926 No. 2.
Primiri în institutele diecezane No. 13-17.
Programul serbărilor jubilară No. 10.
Proiectul de lege al beaurilor spirtoase No. 24.
Promovări în Capitul No. 9.
Regele Ferdinand I, ✝, No. extraordinar 23 Iulie.
Salariile preoștilor pe trim. Apr.—Iunie No. 9, Iulie—Septembrie No. 19.
Sinod diecezan jubilar, convocarea No. 7-8.
Statul personal al Diecezii, No. 3.
Tablourile parohiilor No. 21.
Te Deum pentru Papa, No. 3, — în ziua numelui și nașterii Regelui No. 21.

II. PARTEA NEOFICIALĂ

A) STUDII

Georgescu, Ioan —, profesor Constanța: *Episcopul Mihail Papel — Viața și faptele lui — (1827—1902) — La o sută de ani dela nașterea și la douăzeci și cinci dela moartea lui N-rii 18—24.*

B) ARTICOLE

- Băcican*, Ștefan —, *Ce fac „Uguri” în Șeitin* No. 7-8. — *Lauda unui om vrednic* No. 23.
Bianu, Ioan —, *dela Academia română: Toast la jubileul diecezei de Oradea* No. 13-17.
Cosma, Păr. Augustin —, profesor: *Ține Doamne pacea'n suflete* No. 1.
 „ *După sărbători*, No. 2.
 „ *Jertfa împăcării* No. 7-8.
 „ *La desvelirea bustului lui Iosif Vulcan, vorbire în Catedrală* No. 22.
Cușa, *Binecuvântarea bisericii din filia*, No. 23.
Dejeu, Petru —, profesor: *Biblioteca și arhiva Episcopiei române unite din Oradea* No. 12 (jubilar)
Fântânar, Păr. Ioan —. *Problema catehizării în școlile primare* No. 20.
Fluerăș, Dr. Nicolae —, profesor de teologie: *Așteptarea neamurilor* No. 1-2.
 „ *Fiul Omului* No. 7-8.
 „ *Galeria episcopilor români uniți din Oradea, ocrotitori ai culturii românești* No. 12 (jubilar).
Georgescu, Ion—Petre Dejeu, *Biserica Românilor din Oradea și județul Bihor* No. 5-6, 9-10
Georgescu, Ioan —, profesor: *Episcopii din Oradea, ocrotitori ai culturii românești* No. 12 (jubilar).
German, Dr. Victor —, *Religia o necesitate silințifică* No. 24.
Herfegh, Pr. Petru —, preot în Așeu: *Preotul Stanca* No. 19.
Hubic, Păr. G. —, *Un cuvânt serios către preoșimea diecezană*. No. 24.
Ignotus: *Concordatul* No. 21.
Iudex: *Rezolvirea cazurilor morale și pastorale* No. 22.
Lauran, Dr. Pavel —, *Inițierea Reuniunilor Mariane* No. 7-8.
M. B.: *Ce lucrează clerul catolic*, No. 7-8.
Nagy, Ioan —, Terebești, judecător: *Influența Bisericii asupra dreptului internațional* No. 5.
N. N.: *Cercuri culturale la sate* No. 6.
Nif... *Și pe pământ pace*. No. 24.
Pavel, Dr. Constantin —, profesor: *Școlile episcopiei române unite a Orăzii-Mari* No. 12 (jubilar).

- Pavel, Dr. Constantin* — profesor: Episcopul Mihail Pavel — Discurs comemorativ No. 20.
- Pricopie, Mihail* —, Constanța: Rugăciunea episcopului Demetriu Radu (poezie) No. 12 (jubilar).
- Radu, † Dr. Demetriu* —, Vitalitatea Papatului No. 6.
- Radu, Dr. Iacob* —, prepozit, prelat papal: Capitulul Bisericii catedrale, activitatea și membrii săi No. 12 (jubilar).
- „ Discurs și toast la serbările jubilarie No. 13—17.
- „ Răspuns și apărare No. 23.
- Sabo, Cornel* —, director: Școala normală diecezană No. 12 (jubilar).
- Tămăian, Petru* —, canonic-rector: Seminarul din Oradea în istoria culturală a neamului românesc No. 12 (jubilar).
- Tăutu, Păr. Dr. Aloisie Ludovic* —, profesor de teologie: Scandalul dela Senat No. 1.
- „ Ingerul Domnului No. 2.
- „ Salarizarea preoților în Franța No. 2.
- „ Papii și Români No. 4.
- „ Chestiunea școlară No. 5.
- „ De înviere: No. 7—8.
- „ Patimile Domnului No. 7—8.
- „ Concordatul No. 10.
- „ Crâmpoie din începuturile învățământului primar în dieceza Orăzii No. 12 (jubilar).
- „ Serbările jubilarie ale episcopiei române unite din Oradea, Desfășurarea serbărilor No. 13—17.
- „ După jubileu, spre viitor No. 18.
- „ Turneul jubilar al corului Hubic: No. 18.
- „ Reuniunile de pietate și activitatea lor No. 19.
- Telegrame și scrisori sosite cu prilejul jubileului din Oradea* No. 13—17.
- Theodorian — Carada, Mariu* —, București: O constatare No. 12 (jubilar).
- Tulbure, Gheorghe* —, primar Oradea: Discurs și toast la serbările jubilarie No. 13—17.
- Turdean, Ioan* —, preot misionar: Exerciții spirituale în dieceza Orăzii No. 19.
- Verax*: Decretul Goldiș: No. 3.
- „ Reveniri la Ortodoxie No. 21.
- Vestitorul*: Intru mulți ani Stăpâne! No. 4.
- „ Congresul studenților creștini în Oradea No. 23.
- No. 3. Perelinaj la Roma. — Jubileul Papii. — Sărbătorirea Păr. Florian Selegian din Pișcolt. — Meditații religioase pentru preoți intelectuali și școlari. — Acord franco-papal. Acta Apostolicae Sedis. — Cardinalul Maurin din Lyon. — O miraculoasă vindecare la Lourdes. — Un contraamiral se face preot și călugăr. — „Legea de onoare“ unei călugărițe. — Scene din Mexic. — Fanatismul lui Calles. — Câtă avere a rămas după comisarul bolșevicilor? Krassin. — Impozit pe sănătate. — Pusă la indice.
- No. 4. Aviz important. — Serbarea papală la Oradea. Meditații religioase pentru preoți, intelectuali și școlari. — Două opere juridice de mare valoare. — A murit un cardinal. — Câte parohii sunt în România. — Actul de generozitate creștină al Monseniorului Seipel. — Școală boicotată.
- No. 5. Cea mai bogată carte de rugăciuni. — Marile serbări ale Propagandei la Roma. — Cum stă francmasoneria în lume. — Impozit pe celibatari în Italia. — Necrolog.
- No. 6. Noul arhiepiscop latin al Atenei. — Sinod arhiepiscopal la Blaj. — Două discursuri noi ale sfântului Augustin. — Fanatism rusesc.
- No. 7—8. Programul serviciilor divine în biserica catedrală în săptămâna patimilor și în Dumineca Învierii. — Aviz referitor la perelinaj. — Serbările iubilare.
- No. 9. In atențiunea preoților și învățătorilor. — Clerici promoși la tonsură și lectorat. Tabla comemorativă dela Așeu.
- No. 10. Aviz. — Preot în America. — Sinod Arhiepiscopal la Blaj. — Moartea episcopului Bjelik.
- No. 11—12. —
- No. 13—17. —
- No. 18. Invitare pentru comemorarea de 100 ani dela nașterea ep. Mihail Pavel. — Cantor caută post. Moartea Regelui Ferdinand I. comemorată la Roma. — Primiri la teologie. — Eveniment literar.
- No. 19. Serbările dela Recea. — Sfințire de biserică și clopote.
- No. 20. —
- No. 21. Hirotoniri. — Cursurile Academiei noastre teologice.
- No. 22. Serbările lui Iosif Vulcan în Oradea.
- No. 23. A murit Ion I. C. Brătianu. — † Alexă Pop. Serbarea lui M. Pavel în Sighet. — Apropiere de catolicism. — † Sylvia Mănăstireanu. — † Văd. Emilia Ciordaș-Ciurdariu.
- No. 24. Hirotonire (Petru Rusu).

CRONICI

- No. 1. — Conferințele religioase. — Consistor papal. Emaniciparea bisericii catolice în Anglia. — Episcop unit de rit Bulgar. — Episcopatul catolic al Germaniei. — Studiul religiunii.
- No. 2. Aviz important. — Direcțiunea liceului „Emanuil Gojdu“ din Oradea. — Moartea protopopului Augustin Târziu. — Sfințire de clopote în Ghetea. — Continuarea congresului dela Stockholm.
- No. 25. A murit Ion I. C. Brătianu. — † Alexă Pop. Serbarea lui M. Pavel în Sighet. — Apropiere de catolicism. — † Sylvia Mănăstireanu. — † Văd. Emilia Ciordaș-Ciurdariu.
- No. 24. Hirotonire (Petru Rusu).

TIPIC ȘI SCHIȚE DE PREDICI
pentru toate Duminecile și sărbătorile anului.
BIBLIOGRAFIE ȘI POȘTA RED. ȘI ADM.

